

Ustawa
z dnia 12 lipca 1872
którą w wykonaniu artykułu 9 ustawy zasadniczej państwa z dnia 21 grudnia
1867 (Dz. u. p. Nr. 144) o władzy sędziowskiej, uregulowane zostaje prawo
powództwa stron z tytułu nadwerżenia prawa przez urzędników sądowych
w wykonywaniu czynności urzędowych.
Dz.U.P. 1872 z. XLII poz. 112

Zgodnie z uchwałą obu izb rady państwa widzę się spowodowanym rozporządzić co następuje:

§. 1.

Jeżeli urzędnik sądowy, w wykonywaniu czynności urzędowej, przekroczywszy swój obowiązek urzędowy, nadwerżył prawo strony i przez to wyrządził jej szkodę, której środki prawnie w postępowaniu sądowym przepisane, nie zaradzają; natenczas na zasadzie ustawy niniejszej strona poszkodowana ma prawo poszukiwać wynagrodzenia szkody w drodze skargi albo tylko przeciw urzędnikowi sądowemu na którym wina ciąży, albo tylko przeciw państwu, lub przeciw obojgu.

Urzędnik sądowy, na którym ciąży wina, jest odpowiedzialny jako dłużnik główny, państwo zaś, na mocy ustawy niniejszej, jako poręczyciel i płatnik.

[hasło: odpowiedzialność sędziów, subsydiarna odpowiedzialność państwa, skarga syndykacka]
[orzecznictwo]

§. 2.

Jeżeli skarga jest wymierzona przeciw pojedynczym urzędnikom sądowym, na których wina ciąży; natenczas do uzasadnienia tejże przeciw każdemu oskarżonemu potrzebny jest dowód, że nadwerżenie prawa zasadza się na przekroczeniu obowiązku urzędowego przez pojedynczych oskarżonych.

Jeżeli skarga jest wymierzona tylko przeciw państwu, wystarcza dowód, że nadwerżenie prawa nastąpić mogło tylko w skutek przekroczenia obowiązku urzędowego ze strony urzędników sądowych tego sądu, od którego czynność urzędowa wyszła.

[hasła: zasada winy]
[orzecznictwo]

§. 3.

Jeżeli kto wywodzi roszczenie do wynagrodzenia z uchwały sądu kolegiального, prawo strony nadwierzającej; natenczas przeciwko samym urzędnikom sądowym, na których wina ciąży, lub przeciwko takowym i państwu, można wynieść skargę tylko wtedy, gdy się o nich powód w drodze postępowania sądowo-karnego dowie.

[hasła: skład kolegialny]
[orzecznictwo]

§. 4.

W duchu ustawy niniejszej urzędnikami sądowymi są urzędnicy rządowi, ustanowieni przy trybunałach i sądach powiatowych do sprawowania urzędu sędziowskiego lub do innych czynności urzędowych sądowych, jakoteż komisarze sądowi (notaryusze) wydelegowani do przedsiębrania czynności urzędowych sądowych.

Na równi z nimi pod względem stosowania ustawy niniejszej uważani będą asesorowie sądów handlowych, morskich i górniczych, ustanowieni do wykonywania urzędu sędziowskiego jako biegli w zawodzie, tudzież słudzy, przy sądach do uskuteczniania czynności urzędowych sądowych, ustanowieni, jak nie mniej urzędnicy rządowi i słudzy przy urzędach podatkowych rządowych, pod względem czynności urzędowych z sądowniemi depozytami i pieniędzmi sierocińskimi.

Urzędnicy prokuratoryi rządowej nie będą uważani za urzędników sądowych.

Co się tyczy zachowywaczy hipotecznych w Dalmacyi, ustawy istniejące pozostają w mocy obowiązującej.

[hasło: urzędnicy sądowi, urzędnicy prokuratury]
[orzecznictwo]

§. 5.

Podług jakiej miary, a jeżeli skarżono kilka osób w jakim stosunku wynagrodzenie od tychże może być żądane, o ile regres ma miejsce i kiedy gaśnie obowiązek wynagrodzenia i regresu, należy oceniać podług przepisów prawa powszechnego cywilnego, jeżeli w ustawie niniejszej co innego nie jest postanowiono.

[hasła: zakres odpowiedzialności, regres]
[orzecznictwo]

§. 6.

Za orzeczenie lub rozporządzenie uchwalone na posiedzeniu są odpowiedzialni wszyscy głos mający, którzy za takowem głosowali.

Ale jeżeli uchwała opiera się na niedokładnem lub błędem przedstawieniu rzeczy przez sprawozdawcę, głosujący są wolni od wszelkiej odpowiedzialności, o ile na nich nie ciąży zaniedbanie staranności prawem przepisanej.

[hasła: odpowiedzialność, wyłączenie odpowiedzialności, zaniedbanie]
[orzecznictwo]

§. 7.

Odpowiedzialność urzędnika sądowego za szkodę rozciąga się na jego przełożonego tylko wtedy jeżeli i ten jest winnym przekroczenia obowiązku urzędowego, albo jeżeli osobne, przepisy prawne też odpowiedzialność na niego wkładają,

[hasło: odpowiedzialność przełożonego]
[orzecznictwo]

§. 8.

Dla skargi mającej na celu poszukiwanie wynagrodzenia szkody jest właściwym ten trybunał drugiej instancyi w którego okręgu ma siedzibę ów sąd, który, lub którego urzędnik popełnił nadwzajemienie prawa.

Jeżeli kto wywodzi roszczenie do wynagrodzenia szkody z rozporządzenia prezesa, lub z uchwały kolegialnej tego samego sądu krajowego wyższego, który na zasadzie powyższego ustępu jest dla skargi właściwym: natenczas najwyższy trybunał wydeleguje na żądanie powoda lub oskarżonego inny sąd krajowy wyższy do przeprowadzenia i rozstrzygnięcia. Zresztą pod względem stronności sędziów i sądów będą stosowane powszechne przepisy prawne.

[hasła: właściwość rzeczowa, właściwość miejscowa]
[orzecznictwo]

§. 9.

Jeżeli pozwanem jest państwo, prokuratorya skarbową w siedzibie sądu procesowego jest powołaną do zastępowania onego.

Jeżeli skarga jest wyniesiona jednocześnie przeciwko państwu i przeciwko urzędnikom sądowym na których ciąży wina, lub przeciw kilku urzędnikom sądowym, zastosowane będą przepisy procedury cywilnej o uczestnictwie w sporze.

[hasła: prokuratoria generalna, współuczestnictwo]
[orzecznictwo]

§. 10.

W skardze winna strona wyrazić fakta z których wywodzi roszczenia swoje przeciw pozwanemu, jakoteż przedmiot i rozciągłość szkody a pod względem roszczonego wynagrodzenia winna uczynić oznaczone żądanie.

O środki dowodowe winna się strona ile możliwości postarać lub na takowe wskazać.

[hasła: skarga, przedmiot sprawy, procedura, dowód]
[orzecznictwo]

§. 11.

Sąd procesowy odrzuca z urzędu skargi, przepisom §. 10. nie odpowiadające, w innym zaś razie wytacza postępowanie sądowe, stosując w tym względzie przepisy procedury cywilnej o postępowaniu zwyczajnem, o ile w ustawie niniejszej co innego nic jest postanowiono.

Przeciw odrzuceniu skargi z urzędu służy powodowi droga rekursu do najwyższego trybunału.

[hasła: przyjęcie skargi, wstępna kontrola skarg, rekurs]
[orzecznictwo]

§. 12.

Sąd procesowy, wytaczając postępowanie sądowe, winien zawiadomić o wyniesieniu skargi tę władzę, która co do zarzuconego przekroczeniu obowiązku urzędowego jest powołaną do postępowania porządkowo-karnego,

Władza ta, ukończywszy postępowanie porządkowo-karne, zawiadomi sąd procesowy o wyniku takowego.

Strony mają prawo przejrzenia w sądzie procesowym tego zawiadomienia i brania odpisów.

[hasła: procedura, postępowanie]
[orzecznictwo]

§. 13.

Oprócz, tego wolno stronom procesowym zadać od władzy porządkowo-karnej, aby im pozwoliła przejrzeć akta ukończonego śledztwa porządkowo-karnego i brać odpisy.

Nie należy dawać do przejrzaniu i braniu odpisów takich pism, które dla procesu o wynagrodzenie szkody nie mają znaczenia. Toż samo tyczy się pism, któreby wyjawiały głosowanie urzędników sądowych, chyba że strona dowiedziała się już o głosowaniu w drodze śledztwa sędziowsko-karnego, lub że pisma te tyczą się głosowania tych urzędników sądowych, którzy z powodu tego głosowania zostali skazani w drodze porządkowo-karnej.

Przeciwko rozporządzeniu władzy porządkowo-karnej służy prosiącemu droga rekursu do władzy porządkowo-karnej zwierzchniczej.

[hasła: dowody, postępowanie, rekurs]
[orzecznictwo]

§. 14.

Każda strona procesowa może żądać, ażeby postępowanie procesowe zostało wstrzymane aż do ukończenia postępowania porządkowo-karnego, jeżeli można przewidzieć, że ostateczny wypadek tego ostatniego, lub zużytkowanie dochodzeń, w drodze porządkowo-karnej poczynić się mających, wywrze wpływ na rozstrzygnięcie procesu.

Przeciwko orzeczeniu sądu procesowego, tyczącemu się takiego żądania, rekurs jest dopuszczalny.

[hasła: suspensywność, odwołanie, rekurs]
[orzecznictwo]

§. 15.

Jeżeli skarga jest wyniesiona przeciw państwu, takowe może oznajmić spór tym urzędnikom sądowym, których uważa za odpowiedzialnych wobec roszczenia do wynagrodzenia opartego na nadwzięciu prawa, a którzy nie są współpozwanymi.

Jeżeli roszczenie do wynagrodzenia wywiedziono z uchwały sądu kolegijskiego, oznajmienie sporu urzędnikom sądowym którzy głosowali, następuje tylko wtedy, jeżeli się o nich w drodze postępowania sędziowsko-karnego dowiedziano, albo jeżeli takowi w śledztwie porządkowo-karnem, przeciwko nim przeprowadzonym, zostali stanowczo uznani winnymi z powodu swego głosowania lub sprawozdania tyczącego się tej uchwały.

Oznajmienie sporu skutecznia się doręczeniem wierzytelnych odpisów postępowania procesowego odbytego do chwili oznajmienia sporu.

Na podstawie oznajmienia sporu urzędnik sądowy może przystąpić do pozwanego państwa jako ewiktor.

[hasło: postępowanie]
[orzecznictwo]

§. 16.

Co do faktów, względem których urzędnicy sądowi mają urzędowy obowiązek zachowania tajemnicy, dowód przez przysięgę tych urzędników jest niedopuszczalny, czy takowi występują w procesie jako pozwani, czy jako ewiktorowie.

[hasła: tajemnica, dowód przez przysięgę]
[orzecznictwo]

§. 17.

Przeciw wyrokom w procesie zapadłym, jakoteż przeciw orzeczeniom i rozporządzeniom, w toku postępowania wydanym, jeżeli w ustawie niniejszej co innego nie jest postanowiono, dopuszczalne są te środki prawne, które według przepisów procedury cywilnej mogą być użyte przeciw warunkom, orzeczeniom i rozporządzeniom sądu pierwszej instancji.

Te środki prawne rozstrzyga stanowczo sąd najwyższy.

[hasła: środki prawne, Sąd Najwyższy]
[orzecznictwo]

§. 18.

Jeżeli według obowiązującej procedury cywilnej potrzeba pozwolenia sądowego do przedsięwzięcia pojedynczych kroków egzekucyjnych, należy prosić o takowe tego sądu, w którego okręgu egzekucya ma się odbyć.

Jeżeli nie ma wyroku sądu najwyższego, trzeba dołączyć do prośby potwierdzenie prawomocności wyroku przez sąd orzekający.

Jeżeli według obowiązującej procedury cywilnej egzekucya mu miejsce tylko na podstawie wyroku w klauzulę egzekucyjną zaopatrzonego, do udzielenia klauzuli egzekucyjnej uprawnionym jest ten sąd, który w sprawie orzekał w pierwszej instancji.

[hasła: pozwolenie na egzekucję, procedura]
[orzecznictwo]

§. 19.

Jeżeli państwo, w skutek skargi na zasadzie niniejszej ustawy przeciw niemu wyniesionej, uiściło wynagrodzenie; może wnieść w sądzie procesowym, aby urzędnikom sądowym, których wina orzeczeniem sądowno- lub porządkowo-karnem jest stwierdzona, zwrot tej sumy nakazem płatniczy polecony został.

Jeżeli skarga była wyniesiona przeciw państwu i przeciw urzędnikom sądowym, nakaz płatniczy zwrotu zapłaconej sumy nie może być wydanym, jeżeli wyrok w procesie o wynagrodzenie, przeciwko urzędnikom współpozwanym, wydany, nie zgadza się z orzeczeniem sądowno- i porządkowo-karnem czy to pod względem osób za winne odpowiedzialności, uznanych, czyli też pod względem sposobu lub stosunku kwot ich odpowiedzialności.

Jeżeli nakaz płatniczy ma być wydany przeciwko kilku urzędnikom sądowym, kwota zwrócić się mająca będzie rozdzielona pomiędzy nich w równych częściach, chyba że z wyroku, w procesie głównym zapadłego lub z orzeczenia sądowno-karnego wynika inny stosunek.

[hasła: dochodzenie należności, procedura]
[orzecznictwo]

§. 20.

Zarzuty przeciwko nakazowi płatniczemu winny być wniesione do sądu procesowego w przeciągu dwóch tygodni po onego doręczeniu. Zarzuty spóźnione odrzuca się z urzędu.

We względzie zarzutów w czasie należytych wniesionych, sąd ma postępować i orzekać tak, jak we względzie zarzutów przeciw nakazowi płatniczemu, wydanemu na podstawie dokumentów publicznych.

O środkach prawnych użytych przeciw orzeczeniom sądu orzeka sąd najwyższy.

[hasła: terminy, odwołanie, postępowanie]
[orzecznictwo]

§. 21.

Jeżeli stosownie do przepisów §.19 nakaz płatniczy wydanym być nie może, państwo poszukiwać może roszczonego zwrotu na urzędnikach sądowych tylko w zwyczajnej drodze prawnej w sądzie pierwszej instancji, który według zasad ogólnych jest do tego właściwym.

Ściąganie zwrotu w drodze administracyjnej miejsca mieć nie może.

[hasło: postępowanie]
[orzecznictwo]

§. 22.

Czy państwo poszukuje zwrotu w zwyczajnej drodze prawa, czy takowy nakazem płatniczym jest polecony, urzędnicy sądowi nie mogą się zasłaniać takimi zarzutami, które rozpoznano i rozstrzygnięto w procesie głównym, prowadzonym przeciw nim jako współpozwanym, albo których zaniechali wnieść w procesie głównym pomimo otrzymanego oznajmienia sporu.

[hasło: postępowanie]
[orzecznictwo]

§. 23.

Celem poszukiwania roszczeń zwrotu prokuratora skarbowego zastępując państwo, może we wszystkich przypadkach żądać, ażeby sąd dyscyplinarny lub karny, albo sąd od którego, lub od którego urzędników wyszło nadwerżenie prawa, wymienił jej tych urzędników sądowych, którzy wykonali czynność urzędową, wynagrodzenia szkody wymagającą, lub którzy udział w niej brali, jakoteż ażeby jej udzielił wszelkich dowodów, potrzebnych do stwierdzenia czynu lub udziału.

[hasło: postępowanie]
[orzecznictwo]

§. 24.

Przepisy zawarte w §. 18 stosują się do egzekucji nakazów płatniczych i orzeczeń, dotyczących się zarzutów przeciw nakazom płatniczym.

Celem ściągnięcia zwrotu nawet płaca i wszelkie inne dochody służbowe urzędników sądowych podpadają pod egzekucją, aż do trzeciej części z tem atoli ograniczeniem, aby kwota roczna 350 zł. wolną była od egzekucji.

[hasło: postępowanie]
[orzecznictwo]

§. 25.

W toku głównego procesu państwu pozwanemu należy celem zabezpieczenia zwrotu dozwolić na żądanie dopuszczalnych według procedury cywilnej środków

ubezpieczających przeciw urzędnikom sądowym, bez zabezpieczenia zadośćuczynienia za zniewagę i szkodę, jeżeli będzie wiarygodnie wykazane, że ci urzędnicy są do zwrotu obowiązani.

Jeżeli podniesione będą zarzuty przeciw nakazowi płatniczemu, na zasadzie §. 19 wydanemu, na żądanie państwa można dozwolnić egzekucji celem zabezpieczenia.

W tym celu płace i inne dochody służbowe urzędników sądowych mogą być w wymiarze, który w §. 24 jest oznaczony, zapowiedziane, lub pod egzekucją tymczasową podciągnięte.

[hasła: zabezpieczenie majątku na poczet egzekucji, postępowanie]
[orzecznictwo]

§. 26.

Jeżeli w czasie wyniesienia skargi o wynagrodzenie, urzędnik sądowy na którym wina ciąży już nie żyje, albo jeżeli umrze w toku głównego procesu lub w toku procesu o zwrot: przepisy ustawy niniejszej, tak co do głównego procesu, jak i co do procesu o zwrot będą zastosowane do spadku lub spadkobierców tego urzędnika,

[hasło: postępowanie w przypadku śmierci]
[orzecznictwo]

§. 27.

Według przepisów ustawy niniejszej należy postąpić i wtedy, jeżeli roszczenie do wynagrodzenia opiera się na artykule 8 ustawy zasadniczej z dnia 21 grudnia (Dz. u. p. Nr. 142), mianowicie że urzędnik sądowy zarządził lub przedłużył bezprawnie areszt.

[hasło: tymczasowe aresztowanie]
[orzecznictwo]

§. 28.

Rozporządzenie cesarskie z dnia 12 marca 1859 (Dz. u. p. Nr. 46) zostaje zniesione.

Ustawa niniejsza nie narusza przepisów patentów cesarskich z dnia 10 lutego 1853 (Dz. u. p. Nr. 26) i z dnia 22 września 1857 (Dz. u. p. Nr. 179) dotyczących się roszczeń do wynagrodzenia z tytułu zarządu sądowego dominiów, jakoteż przepisów

§. 10 ustawy z dnia 17 grudnia 1862 (Dz. u. p. Nr. 7 z roku 1863) o postępowaniu karnem w sprawach drukowych.

[hasło: sprawy drukowe, sprawy prasowe]
[orzecznictwo]

§. 29.

Roszczenie do wynagrodzenia, podniesione na podstawie nadwężania prawa, które miało miejsce przed wejściem ustawy niniejszej w moc obowiązującą, oceniać należy podług tych przepisów prawnych, które obowiązywały w czasie wydarzonego nadwężania prawa.

W przypadkach takich należy stosować się w postępowaniu do przepisów ustawy niniejszej: rozprawy atoli przy wejściu onejże w moc obowiązującą już się toczące, będą dokończone podług przepisów rozporządzenia cesarskiego z dnia 12 marca 1859.

[hasło: zasada nieretroaktywności]
[orzecznictwo]

§. 30.

Wykonanie ustawy niniejszej porucza się ministrom sprawiedliwości i skarbu.

[hasło: minister sprawiedliwości, minister skarbu]
[orzecznictwo]